

gon szólaljon meg. Azon a hangon, abból a perspektívából, ahogyan és ahonnan *A fehér király* Dzsátája, illetve a *Máglya* Emmája beszél. A *Füles fotel*, a *Roszaságok* vagy a *Szkander*, *Párizs*, *puccér nő* csekély változtatással akár a két regény valamelyikének fejezete is lehetne. Megjegyzem, ezek az elbeszélések jelentik az *Oroszlánkórus* magaslati pontjait.

Egészen más hangot próbál-gat a szerző a *Hevimetél*, valamint az *Adrenalin* című novellákban. Előbbi a rockzene fanatikusait, utóbbi a testépítők szubkultúráját hivatott megjeleníteni egy erősen alulstilizált, legjobb esetben is argónak minősíthető nyelvi elemekkel teletűzdelt monológon keresztül. Egyik elbeszélés sem nélkülözi a humort, könnyen lehet, hogy megírásukkor egyfajta szerep- és stílusjátéknak tekintette ezeket Dragomán, ugyanakkor a szövegek hitelessége valamelyest csorbulni látszik, főként az *Adrenalin*ban, még hozzá nem azért, mert a valóságban esetleg nem így beszélne egy hasonló figura, hanem azért, mert túlságosan direkt módon ér-

ződik ki a megszólaló szavai mögül a szerző némi- leg didaktikus mondanivalója. (Ellenpéldaként Tóth Krisztina *Falkavezér* című novelláját említhetném – ott érvényesebbnek, autentikusabbnak hat ugyanez a rétegyelv és attitűd.)

Ahogy a korábbi kötetekben, úgy az *Oroszlánkórus*ban is gyakran bukkannak fel a mágikus realizmusra jellemző vonások, ami szinte védjegyévé vált a Dragomán-prózának, azonban hozzátenném, hogy ezek leginkább a gyermeki nézőpontból elmesélt történetekben hatnak természetesen (*Vasvondó*), más szövegekben kissé rikítanak (*Adatmentés*).

Azzal együtt, hogy vannak emlékezetes, szépen kidolgozott és karakteres írások a könyvben, számomra összességében csalódás volt az *Oroszlánkórus*, viszont nagy érdeklődéssel várom az idei évre beharangozott újabb novelláskötet megjelenését – ha lehet hinni az „irodalmi pletykáknak”, abban következnek majd a fajsúlyosabb darabok...

WÉBER ANIKÓ (1988) Tatabánya

WÉBER ANIKÓ

Fodor Ákos: Gyöngyök, göröngyök

Fekete Sas, 2015

Lehet még a szerelemről újat mondani közhelyek nélkül? Fodor Ákos válogatott verseskötete bizonyítja: igen. Majdnem fél évszázad érzéseit sűrítette bele egy rövid, tömör, kötött versformába: a haikuba. Némelyik verse, mint egy pofon, úgy üt: szembesítve az olvasót önmagával. Míg egy-egy műve olyan, mint a simogatás: a szerelem szépségére emlékeztet.

A szerzőt a haiku nagymesterének tartják, aki a kortárs magyar irodalomban a saját költészetére szabta a versformát. A haiku szigorú kötöttsége nem bezárta, hanem felszabadította művészetét. A rövidség számára nem akadály, hanem lehetőség. Azt, hogy két szóban frappánsan, dallamosan és játékosan el tudja mondani egy csaknem három-

száz oldalas kötet lényegét, mutatja a cím is: *Gyöngyök, göröngyök*.

Bár a kötet Fodor Ákos halála után jelent meg, a verseket még maga a költő válogatta, pontosan meghatározva a könyv tematikáját, szerkezetét és azt a kettősséget, amelyre már a címben is utal. „mélységesen komoly és csillámló játékoságú művek »társalognak« itt egymással [...] Komoly, ám nem komor, de nem is frivol JÁTÉK – és talán némi tanulság; életünk egyik leghatalmasabb és legtörékenyebb élmény-szférájának sok nézőpontból történő felmutatása és megcsodálása: ez a szándékom a GYÖNGYÖK, GÖRÖNGYÖK gyűjtemény megalkotásával...” – írta, és ezt a szándékát pontosan viszatükrözi a kötet. Megbújik benne humor, játék,

irónia, sok-sok boldogság- és szépségyöngy, valamint a fájdalom és csalódás göröngyei. A legtöbb-ször pedig mindezek nem egymás után, hanem vegyítve egyetlen, pár soros versben. Együtt jár itt a gúny a szépséggel, a keserű valóság a romantikával, a sírás a nevetéssel, a szomorúság az örömmel, jelezve: a szerelem is éppen ilyen sokszínű. Nem választható szét benne egyetlen ellentét sem. A gyöngyök – mint ahogy a kötet borítója (Díner Tamás fotója) is mutatja – a göröngyök között bújnak meg:

„Kiemelsz a veszendőség tengeréből / és felmutatsz. / Kiemellek a veszendőség tengeréből / és felmutatlak. / Egmás kezében ragyogunk; szorongunk / és ragyogunk” (*Élőpont*).

A fő téma pedig természetesen az egész kötetben átívelő szerelem, amelynek sokféle arcát mutatja be, gondolatokat, érzéseket, benyomásokat – igaz, mindet férfiszemszögből. Az örök pillanatok azonban, amelyeket a versekben konzervál, nemtől függetlenül mindenki megéli: „ahogy a szél meglebbenti a függőnyt: / nem a függöny, nem a szél. A lebbenés” (*Szerelem*).

A kötetbe Fodor Ákos tizen-négy korábbi könyvéből válogatott szerelmes verseket, az első 1978-as *Kettősponttól* egészen a 2014-es *Szabadességig*. Az alkotásokat is eszerint csoportosította, minden fejezetcím egy-egy könyv címe, megjelenés szerinti időrendben. A válogatott verseket pedig két alkotás fogja közre – első versként a *Nagy hála-ének*: „Köszönöm, hogy szeretlek”, utolsóként pedig a hátsó borítón a *Hála*: „Köszönöm, / hogy köszönöm.”

A válogatás legerősebb művei között bőven akad haiku, amelyről a szerző korábban többször is úgy nyilatkozott, hogy számára nem versforma, hanem mentalitás, amelynek a „lelke” a csend. Mert arra a kérdésre, hogy lehet-e néhány szóval kifejezni egy összetett érzést, gondolatsort, fogalmat, Fodor Ákos válasza: igen. A hallgatása mögött ott egy egész univerzum, minden sor után még egy láthatatlan sor, amelybe belefér az olvasó összes kérdése és lehetséges válasza, értelmezése. Nincs hiányérzet egyetlen vers után sem.

„oldódó képed / kicsordul szememből és / arcomra szárad” (*Búcsú*)

„igazán semmi / nem érintheti s minden / kötötte táncol” (*Szerelem*)

A szerző pedig még tovább formálja a műfajján hagyományait, ugyanis nem a természeti képekkel játszik, azokról mesél, hanem olyan összetett élményanyagot mutat be általa, amelyhez több oldal is kevés volna, itt mégis belefér három sorba. A játékoság ellenére mindegyik felszíne alatt mélyebb tartalom húzódik meg, az alkotó pedig mindezt finom iróniával, humorral fűszerezi meg.

„van, mikor tisztább / eltörni egy tányért, mint / elmosogatni” (*Házassági emlék-mű*)

„ha mindenedet / odaadnád érte – mit / adhatnál neki?” (*Xéniák 1*)

A fájdalom pedig, amely megszólal ezekben a versekben, sosem társul kesergéssel, inkább kineveti, kifigurázza önmagát. A lírai én saját hibái és kapcsolatai felé is iróniával közelít.

„Meggyújtottál, hogy / fényemben táncolj. Árnyad / is fölmutatom.” (*Szertartás*)

De nem szükséges ehhez minden esetben haikuban gondolkodnia, mert a többi verse is mind szűkszavú, rövid, amely elsősorban a sűrítés erejével, a csattanóval, a humorral hat az olvasóra.

„A sötétben / megütsz valakit, aki szeret / megüt valaki, akit szeretsz. / Talán nincs is egyéb,

csak ez. / Nem folytatás, nem vég, se kezdet, / csak ez a puha sötétség, ez a kemény / ütés. A szeretet” (*Csak ez*). „Lám, ez a kedves nő is / mellettem öregedett meg / a metrón: / földadva / (előnyös) profil- / helyzetét, szembefordult” (*Románc*).

Egyetemes gondolatokat fogalmaz meg olyan egyszerűen, röviden, a természetesség érzetét keltve, mintha csak egy-egy régi közmondást alkotott volna, amely a népi megfigyeléseken alapulva szájról szájra terjedt. Talán ebből és a hihetetlen mesterségbeli tudásából adódik, hogy ezek a szerelmes versek éppen azt fogalmazzák meg, amit az olvasó mindig is el szeretett volna mondani, csak maga sem tudta, hogyan fogjon hozzá.

